

خراپات

سلام بالیوود!

جواد طوسی

● سینمای ما و مخاطب عام در دوره‌های مختلف علاقه و ارادت خود به «سینمای هند» را به اثبات رسانده است. پس از سینمای مصر، این سینمای هند بود که در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ مشتری‌های خودش را در اکران بعضی از سینماها داشت. نام راج کاپور و نکس و فیلم‌های «آواره» و «آقای ۴۲۰» برای نسل‌های دهه‌های ۲۰ و ۳۰ بسیار خاطره‌انگیز بوده و هست. در دوره‌های بعد علاوه بر راج کاپور، بازیگران دیگری چون دلیپ کومار، راجندرا کومار، ویجیتنی مالا، وحیده رحمان و ... ستاره شدند و نامشان در اینجا بر سر زبان‌ها افتاد. هنوز سینمای هند با فیلم‌هایی چون «دو برادر»، «مادر هند»، «سنگام»، «سورج»، «آه» و ... هواخواه داشت. دراین‌میان «سنگام» (۱۹۶۴/ راج کاپور) با استقبال چشمگیر و اکران طولانی سالانه‌اش، یک استثنا بود. محبوبیت این فیلم در دهه ۴۰ نزد توده مردم، دست‌کمی از «گنج قارون» سیامک یاسمی نداشت. ترانه‌های این فیلم دهان‌به‌دهان خوانده می‌شد و داستان ملودرام آن در یکی، دو فیلم ایرانی مورد استفاده قرار گرفت. چند سینما مثل «همای» در چهارراه استامبول و «دنیا» در میدان مخبرالدوله، کوچه قنادی گل‌سرخ و «حافظ» در شاه‌آباد، بیشتر به نمایش فیلم هندی اختصاص داشتند. باین‌همه، تنها محصول مشترک ایران و هند به نام «همای سعادت» (۱۳۵۰ / تاپی چاناکیا) با بازی فردین، وحیده رحمان و سانجیو کومار و فیلم‌نامه سعید مطلبی و تهیه‌کنندگی عباس شباویز مورد استقبال واقع نشد.

تأثیر سینمای هند را بر شماری از آثار عامه‌پسند سینمای ایران نمی‌توان نادیده گرفت، ولی رفته‌رفته در دهه ۵۰ این سینما در ایران افول کرد و جایگاه نوستالژیکش را از دست داد. بعد از انقلاب، فیلم‌هایی چون «شعله» و «قانون» (هر دو ساخته رامش سیسی) ۱۹۷۵ و (۱۹۸۲) با استقبال همان تماشاجی عام مواجه شدند، اما جدا از آن تک‌مضرب‌ها، آن اتفاق فراگیر سال‌های دور تکرار نشد که البته کنترل سیاست‌گذار دولتی در نمایش تولیدات این دوران سینمای هند را نباید نادیده گرفت. اگر این محدودیت اعمال نمی‌شد و نمایش محدود فیلم‌های هندی علاوه‌بر تلویزیون به سینماها نیز تعمیم می‌یافت، باز «بالیوود» می‌توانست با آمیتاب باچان و دیگر ستاره‌های این‌زمانه‌اش قاپِ تماشاگر «عشق فیلم هندی» را بزدرد.

حال در این دوران فترت، سروکله «سلام بمبئی» قربان محمودپور پیدا شده تا باز نوستالژی این نوع سینما را زنده و ثابت کند که هنوز «فیلم هندی» عاشقان سینه‌چاک خودش را دارد.
بله جامعه مدرن و در حال‌گذار و فضای مجازی و جابه‌جایی فرهنگ‌ها نتوانسته این ذائقه کلاسیک را عوض کند و هنوز این‌گونه عشق و عاشقی و آواز و آتراکسیون، تماشاجی سهل‌پسند ایرانی را سر ذوق می‌آورد تا مدت کوتاهی خودش را به بی‌خیالی بزند و سرش گرم شود. ظاهرا عوامل «سلام بمبئی» قواعد بازی این روزگار را بهتر از اسلاف خود بلند و محصول مشترک ایران و هند این دوران تجربه تلخ و ناموفق «همای سعادت» را تکرار نکرد و بلیششان فعلا حساسی برده است.

نوش جانشان...

خط و نقطه

علی میرایی برنده جایزه طلای مسابقه کارتون کره جنوبی

● **شرق**: در پنجمین دوره مسابقه بین‌المللی کارتون سیکاکو کره‌جنوبی، علی میرایی در بین ۴۱۵ هنرمند از ۵۳ کشور، موفق به دریافت جایزه طلا شد. میهای ایگنات، کارتونست شهیر از رومانی نیز برنده جایزه بزرگ شد و هنرمندانی از ژاپن، اوکراین، کره، کرواسی، ترکیه و رومانی، مقام‌های بعدی را به دست آوردند. علی میرایی، کاریکاتوریست و طراح ایرانی است که آثارش در ده‌ها کشور به چاپ رسیده است. او چند جایزه جهانی در شاخه‌های مختلف کارتون و کاریکاتور (چهره، کارتون مطبوعاتی، کارتون طنزآمیز، کارتون سیاسی، کمیک‌استریپ و طنز سیاه) از کشورهای رومانی، کانادا، کره‌جنوبی، قبرس، برزیل، مکزیک، ترکیه، صربستان و... گرفته است. او تاکنون جوایز متعددی مانند جایزه بزرگ فستیوال جهانی دوی رومانی، تندیس ویژه جشنواره جهانی کارتون قبرس، جایزه اول بخش کارتون سیاسی چهل‌ویکمین دوره فستیوال جهانی پیراسیکابای برزیل، جایزه ویژه جشنواره جهانی سیکاکو کره‌جنوبی و... را کسب کرده است. سال ۲۰۰۶ هم مجموعه آثار او در کتابی تمام‌رنگی به نام «بهترین‌های علی میرایی» در رومانی چاپ شد.

گروه ادبیات: در نودویکمین زادروز احمد شاملو، شاعر بزرگ معاصر، منتخبان دومین دوره جایزه شاملو معرفی شدند. هیات داوران این دوره، مجموعه‌شعر «لشکر شکست‌خورده کلمات» آیدا عمیدی را به‌عنوان اثر اول برگزید و دو مجموعه دیگر؛ «زمین کره‌ای سیاسی بود» سمیه (شوکا) حسینی و «مسافرت از اتاق تا بیرون... و بالعکس» اثر شهریار وقفی‌پور به‌طور مشترک به‌عنوان برگزیدگان دوم شناخته شدند. دو مجموعه‌شعر «اسب را در نیمه دیگرت برمان» عطیه عطارزاده و «هیچ‌کس مراقب سایه‌ها نیست» الینا نریمان

نیز شایسته تقدیر دانسته شدند. علیرضا بهنام، خسرو پارسا، رویا تیموریان، هوشنگ چالنگی، فرزان سجودی، عنایت سمیعی، محمد صنعتی، علیرضا عباسی و لیلی گلستان، داوران نهایی دومین دوره جایزه احمد شاملو بوده‌اند و حافظ موسوی نیز دبیر این جایزه.

وضعیت شعر فارسی چندان هم نامناسب نیست
حافظ موسوی، هم‌زمان با برپایی دومین دوره جایزه شاملو در زادروز این شاعر به «شرق» گفت: «برخلاف ذهنیت مرسوم مبنی بر رکود شعر اخیر فارسی، از نظر داوران ما، وضعیت چندان نامناسب نیست». حافظ موسوی می‌گوید دست‌کم به‌نظر نمی‌رسد که شعر اخیر ما روبه‌افول باشد. از این روست که به گفته دبیر جایزه شاملو، داوران از آثار رسیده برای داوری رضایت نسبی داشته‌اند و حتا برای انتخاب آثار برتر دچار تردید شده بودند. همچنین برخی داوران این جایزه را فرصتی برای آشنایی با شعر نسل تازه می‌خواند؛ اما عمده‌ترین تغییر در دوره دوم جایزه شاملو به گفته حافظ موسوی و لیلی گلستان و به گواه آثار منتخب، دیده‌شدن و درخشیدن بیشتر زنان بود.

هیأت داوران دومین دوره جایزه شاملو در بنیانه خود هدف این رقابت ادبی را ارج‌نهادن بر

شرق: مراسم اعطای جوایز نوبل شاهماکه شنبه ۲۰ آذر بدون حضور «باب دیلن»، برنده امسال، در استکهلم سوئد برگزار و متن سخنرانی او در حضور دیگران خوانده شد. به گزارش ایسنا، «رولینگ استونز» نوشت: وقتی اوایل اکتبر خبر نوبلیست‌شدن «باب دیلن» اعلام شد، همه درباره این تصمیم آکادمی سوئدی نظری داشتند به‌جز خود برنده نوبل. مراسم اعطای جوایز نوبل شنبه (۱۰ دسامبر) در استکهلم برگزار شد. «کارل هندریک هلدین»، رئیس بنیاد نوبل سخنرانی کوتاهی برای برندگان و دیگر میهمانان ایراد کرد. پادشاه «کارل گوستاو شانزدهم» به‌همراه همسر و دخترش پشت‌سسر او با لباس‌های فاخر و آراسته نشسته بودند، فضایی بسیار رسمی در سالن حکم‌فرمایی می‌کرد.

جای تنها کسی که در این مراسم خالی بود، «یاب دیلن»، خواننده و ترانه‌سرای آمریکایی؛ بود که با کسب نوبل ادبیات در دو ماه گذشته، حواشی بسیاری را به‌پا کرده است.

او با گذشت دو هفته از اعلام نوبلیست‌شدنش، سرانجام پاسخ تماس‌های مکرر آکادمی نوبل را داد و گفت کسب این جایزه بزرگ زبان او را بند آورده بود.
بااین‌حال «دیلن» اعلام کرد به دلیل تعهدات دیگر، نمی‌تواند در این مراسم حضور پیدا کند و متن سخنرانی او را یکی از اعضای آکادمی خواند. «پتی اسمیت» خواننده‌ای بود که در این مراسم حضور پیدا کرد و «می‌خواهد باران شیدی بیارد»، از معروف‌ترین کارهای «دیلن»، را اجرا کرد. او در میان اجرا، متن ترانه را فراموش کرد. «اسمیت»

پس از عذرخواهی، گفت که دستپاچه شده و بعد به خواندن ادامه داد. دیلن در بخشی از متن سخنرانی‌اش نوشته است: «خواهشمندم بدانید که مسلما روح من با شمسات و از دریافت این جایزه مهم مفتخرم. کسب جایزه نوبل ادبیات اتفاقی بود که من هرگز نمی‌توانستم تصورش را بکنم. از دوران کودکی با آثار افرادی که شایسته چنین امتیازی بودند آشنا بودم، آنها را می‌خواندم و جذبشان می‌شدم؛ «کپلینگک»، «شاول»، «توماس مان»، «پرل پاک»، «آلبر کامو» و «همینگوی». این غول‌های ادبی که کارهایشان

هنر • ادبیات

عکس مهدی نصیری ایرانی

اعلام منتخبان جایزه احمد شاملو

در آستانه فصلی دیگر

خلاقانه روایتگری، بهره‌گیری از پشتوانه فرهنگ بشری، استفاده از کنجینه نظام نمادین بومی برای خلق متنی مدرن» از‌جمله خصایصی است که داوران برای آثار این دوره برشمردند. داوران معیارهایی مانند «آفرینشگری زبانی از طریق کاوش در ادبیات کهن و زبان زنده روز و توسعه ظرفیت‌های زبان فارسی»، «خوانش‌پذیری، به این معنا که شعر، خواننده را به خود راه دهد، امکان تعامل خواننده و متن به وجود آید تا خواننده با انسداد ارتباطی مواجه نشود»، «حساسیت به جامعه و انسان معاصر» و «نوآوری در فرم و ساختار» را نیز برای انتخاب‌های خود اعلام کردند و به‌طور مشخص از دلایل خود برای انتخاب هر اثر چنین نوشتند.

«اسب را در نیمه دیگرت برمان»: زبان منسجم، تصاویر بدیع و بهره‌مندی از پشتوانه

غنی. «هیچ‌کس مراقب سایه‌ها نیست»: بیان ساده و صادقانه تجربه‌های اندوه‌بار زندگی در جامعه‌ای سنتی از دیدگاه زسی که رنج می‌کشد. «زمین کره‌ای سیاسی بود» و «مسافرت از اتاق تا بیرون... و بالعکس»: خلاقیّت‌های زبانی، بهره‌گیری از فرم‌های روایی نو و بیان انتقادی. «لشکر شکست‌خورده کلمات»: به‌خاطر زبانی موجز و منسجم با واژه‌هایی که در پیوندی موسیقایی با یکدیگر به لحن شعر تشخیص بخشیده‌اند، استفاده خلاقانه از عناصر آشنای زندگی و اقلیم جنوب کشور، بیان غیرمنتقیم تجربه هولناک

جنگ، بازتاب ترس و اضطراب ناشی از زندگی در جهانی ناامن با خلق استعاره‌ها و زبانی زنانه، خوانش‌پذیری برای طیف گسترده‌تری از مخاطبان و برخورداری از ظرفیت خوانش‌های خلّاق و چنگدانه. آیدا سرکیسان (شاملو)، رئیس هیأت‌مدیره بنیاد شاملو در این مراسم با ابراز خوشحالی از به‌سرانجام‌رسیدن این جایزه گفت: «حالا وجدان راحتی دارم؛ در حالی‌که شاملو نیست و من همچنان هستم». حافظ موسوی نیز گفت: «زمانی که شاملو زنده بود و مؤسسه‌ای به‌اسم ایشان تأسیس شد، همواره به فکر این بود که حرکتی در حمایت از شعر نسل جوان اتفاق بیفتد و جایزه‌ای برگزار شود. در همه این سال‌ها خانم آیدا میراث فرهنگی شاملوی بزرگ را برای ما نگه داشته است و بر انتشار آثار او نظارت دارد و به نظم جامعه فرهنگی باید از تلاش‌های خانم آیدا قدردانی کند». برگزارکنندگان جایزه شاملو، منتخبان دوره دوم خود را از ۲۱ آذر، هم‌زمان با زادروز احمد شاملو اعلام کردند و در میان جمعی از اهالی ادبیات و فرهنگ تولد شاعر را در غیاب او جشن گرفتند. اما، اهدای جوایز موکول شد به مراسم بزرگداشت شاملو که گویا بناست در دی‌ماه امسال برگزار شود.

در مدارس تدریس می‌شوند. در کتابخانه‌های سراسر جهان جای دارند و با لحنی محترمانه درباره‌شان صحبت می‌شود، همیشه تأثیر عمیقی بر من می‌گذاشتند. توصیف اینکه نام من به چنین فهرستی اضافه شده، واقعا فراتر از کلمات است. نمی‌دانم این مردان و زنان هرگز افتخار نوبل را برای خود می‌دانستند یا نه، اما فکر می‌کنم هرکس که یک کتاب، قطعه‌ای شعر یا یک نمایش‌نامه‌ای را در هرجای جهان می‌نویسد ممکن است این راز را در عمق وجود خود نگه دارد. شاید این راز آن‌قدر در اعماق دفن شده باشد که آنها حتی از وجودش هم خبر نداشته باشند. اگر کسی به من می‌گفت شانس کوچکی برای کسب جایزه نوبل دارم، به نظرم به اندازه ایستادن روی ماه عجیب می‌آمد. درواقع در سالی که من به دنیا آمدم و چند سال پس از آن، هیچ‌کس در دنیا وجود نداشت که شایسته دریافت جایزه نوبل باشد. بنابراین من متوجه شدم که یکی از همراهان نادر این جمع هستم». دیلن درباره لحظه شنیدن خبر نوبلیست‌شدنش هم نوشته: «من در جاده بودم که این خبر غافلگیرکننده را شنیدم. بیش از پنج‌قیقه طول کشید تا به‌درستی آن را درک کنم. شروع کردم به فکرکردن درباره «ویلیام شکسپیر»، چهره بزرگ ادبی». او ادامه می‌دهد: «باید مطلبی را بگویم. من برای ۵۰هزار نفر اجرا کرده‌ام، برای ۵۰ نفر هم همین‌طور و می‌توانم بگویم اجراکردن برای ۵۰ نفر سخت‌تر است. ۵۰هزار نفر یک شخصیت واحد دارند، اما این مسئله درمورد ۵۰ نفر صادق نیست».

پشیمانی‌ای از آن نیست، حتی اگر روز و شب‌شان با موانع و چالش‌های نوع‌به‌نوع و رنگ‌به‌رنگ عجین شده باشد. سخت‌کوشی و گام‌های استوارشان در راهی که آگاهانه انتخاب کرده‌اند و دستان پرتواشان برای گشودن گره‌های سخت و چهره‌های سوخته از آفتاب تند دشت‌ها و شایزالرهای سرزمین داری در دامنه کوه‌های بلند دماوند و سیلنا که سخاوتمندانه نور و گرما می‌بخشد، در کنار شجاعت و جسارتشان در مواجهه با مشکلات برای ما و همه کسانی که با آنان سال‌ها دم‌خو‌ر بوده‌ایم سخت آشناست و چه خوب که دیگران نیز با این ویژگی‌های کارآفرینانه بیشتر آشنا شوند. بوسه‌زدن بر دستان این دو بانو اولین کاری بود که در پایان کار به جایگاه فیلم باید انجام می‌دادیم و نیز تقدیر و سپاس از به‌تصویرکشندگان بخشی از زندگی ایشان، همچنین همه خانواده کارستان؛ از فیروزه صابر دغدغه‌مند و دردآشنا که هیچ فرصتی برای ترویج کارآفرینی جدی زیست محیطی دیگر ویژگی مشترک این دو میزبانان ما به‌حق مستندسازی را در جایگاه واقعی خودش نشاند و از رخشان بنی‌اعتماد نازنین که قدرتشانسی‌ها اندکی از دغدغه‌های اجتماعی و فرهنگی‌اش نکاسته و از جوانان پرشوری که در مکتب این استادان درس‌آموزی و تجربه‌اندوزی می‌کنند مانند زهرا عمرانی عزیز و تکتک اهالی کارشناس کارستان، برما واجب بود.

چهره روز

استادی «اصغر فرهادی» در دوحه

● **شرق**: مؤسسه فیلم دوحه نام «اصغر فرهادی»، کارگردان ایرانی و دو‌فیلم‌ساز فرانسوی و کامبوجی را به‌عنوان استادان این دوره «قمره» اعلام کرد. به گزارش «ورایتی»، «اصغر فرهادی»، فیلم‌ساز ایرانی برنده اسکار، «برونو دومون»، کارگردان فرانسوی و «ریتی پان»، مستندساز کامبوجی‌تبار، به‌عنوان استادان دوره «قمره» ۲۰۱۷ که از سوی مؤسسه فیلم دوحه قطر برگزار می‌شود، معرفی شدند. هر یک از استادان «قمره» در مجموعه‌ای از مسترکلاس‌ها و ورک‌شاپ‌ها با حضور کارگردان‌ها و فعالان سینمایی از سرتاسر جهان شرکت می‌کنند. در این رویداد هنری همچنین یکی از فیلم‌های هر یک از این افراد برای تماشاگران دوحه نمایش داده می‌شود. گائل گارسیا برنال»، بازیگر و کارگردان مکزیکی، «کریستین مونکیو»، کارگردان رومانیایی، «جیمز شیموس»، کارگردان و تهیه‌کننده آمریکایی، «الکساندر سوکوروف» روسی، «دنیس تانویوچ»، کارگردان بوسنیایی و «نائومی کاواسه»، فیلم‌ساز ژاپنی، از استادان دوره‌های پیشین مؤسسه دوحه بوده‌اند. «ایلیا سلیمان»، مشاور هنری مؤسسه فیلم دوحه، گفت: به نظر من داشتن این تنوع برای ما خیلی مفید است. آشناکردن کارگردانان عرب با تفسیر بصری فراواقع‌گرایانه «فرهادی» از محیط اجتماعی، تابلو سینمایی استادانه و نقاشی‌مانند «دومون» و تغییریر شخصی و ظریف «پان» از بی‌رحمی‌های گذشته، به «قمره» کمک می‌کند به فضایی مملو از گفتگی و مکانی برای کشف نزدیک شود. دو استاد دیگر «قمره» که اوایل ماه مارس ۲۰۱۷ برگزار می‌شود، در جشنواره فیلم برلین معرفی خواهند شد. «قمره» کلمه‌ای عربی است که تصور می‌شود ریشه کلمه «Camera» (دوربین) باشد. این جشنواره که روی کارهای اول و دوم کارگردانان عربی تمرکز دارد، سال گذشته ۲۳ فیلم را معرفی کرد. امسال این تعداد به ۲۵ فیلم بلند و ۱۰ فیلم کوتاه رسیده است.

پیش‌بینی نامزدهای کلدن گلوب

نشریه «ایندی‌وایر» طبق سنت هرساله‌اش پیش‌بینی خود را از نامزدهای جوایز سینمایی «کلدن‌گلوب» منتشر کرد. منتقدان نشریه سینمایی «ایندی‌وایر» فیلم‌های «منچستر کنار دریا»، ساخته «کنت لونرگان»، «مهتاب»، به کارگردانی «بری جنکینز»، «سکوت» ساخته مارتین اسکورسزی، «وورد» از «دنس ویلتون» و «حصارها»، ساخته «دنزل واشگتن» را به‌عنوان پیش‌بینی خود از نامزدهای جایزه بهترین فیلم درام معرفی کردند. در شاخه بهترین فیلم کمدی موزیکال نیز «لا لاند»، ساخته «دمین شزل» شاخص‌ترین فیلم پیش‌بینی‌شده است و در شاخه بهترین فیلم خارجی نیز پنج فیلم مطرح «فروشنده»، ساخته اصغر فرهادی، «جولیتا» از «پدرو آلمادوار»، «او»، ساخته «پل وروهوفن»، «تونی آردمن»، «به کارگردانی «مارن اده» و «منیز» از «پارک چان ووک» برای کسب نامزدی در جوایز کلدن گلوب ۲۰۱۷ شانس‌های اصلی شناخته شده‌اند.

زیر آسمان فیروزه ای

جایزه‌ای برای «رفتن» در مراکش

● **شرق**: تندیس بهترین بازیگر زن جشنواره فیلم مراکش به فرشته حسینی، بازیگر فیلم سینمایی «رفتن» ساخته نوید محمودی رسید. فیلم «رفتن» به کارگردانی نوید محمودی و نویسندگی و تهیه‌کنندگی جمشید محمودی که یکی از ۱۴ فیلم حاضر در بخش رقابتی جشنواره بین‌المللی مراکش نبود، در نهایت موفق به کسب جایزه بهترین بازیگری زن این جشنواره برای فرشته حسینی شد. در خلاصه داستان این فیلم آمده است: «رفتن» قصه فرشته و نبی، قصه عشقی است که در پیج‌وتاب رسیدن و ترسیدن در غبار گم می‌شود. قصه عشقی که از همه چیز غیر از معشوق رنج می‌بیند. «رفتن» قصه درد است. درد خانه‌به‌دوشی، درد مهاجرت. رضا احمدی، فرشته حسینی، بهرنگ علوی، نازنین بیاتی، مسعود میرطاهری، سینا سهیلی، محفوظ امجدی، افشین اخلاقی، بشیر احمد نیکزاد، حمود حنین بابائیان، محمدامین صاحب‌زاده، کاظم علیزاده، نورآقا احمدی، رقیه رضایور، مریم حسینی، زهرا حسینی، مریم عطیمی، رقیه داوری، یاسر حمزه، و شمس لنگرودی بازیگران این فیلم هستند. «رفتن» محصول مشترک ایران و افغانستان است و سال ۹۵-۹۴ تولید شده. پیش‌بین‌المللی این فیلم را شرکت فرانسوی «دریم لب» به مدیریت نسرین میرشب برعهده دارد. جشنواره فیلم مراکش امسال برنامه ویژه‌ای برای بزرگداشت عباس کیارستمی با حضور احمد کیارستمی برگزار کرد.